

Másod-osztály V.: Az iménti lelőhelytől Ny-ra, mintegy 150–200 méterre kisebb, kb. 15–20 m nagyságú foltban két teguladarab és néhány római kerámiatöredék hevert a felszínen. További leletanyagra a legtüzesebb vizsgálattal sem bukkantam. A lelőhely kiterjedésére és jellegére kedvezőbb terepbejárás körülmények között lehetne fényt deríteni. A leletkoncentráció feltehetően kapcsolatban van, s talán össze is függ a nem messze fekvő Másod-osztály I. lelőhellyel.

Másod-osztály II.: A G 10 szélerőmű egy a környezetéből markánsan kiemelkedő, ÉNy–DK-i csapásirányú domb K-i peremén, lejtős részén található. A területen 2–3 darab római kori, valamint néhány újkori cseréptöredéket találtam. Megjegyzendő, hogy – főként a domb magasabb részén – nagyszámú kavics jelentkezett a felszínen.

Másod-osztály III.: A G 10 és a G 16 szélerőműtől É-ra, az itt húzódó földút két oldalán a felszínen sűrűn jelentkeztek római kerámiatöredékek: jórészt szürke házikerámia töredékei, valamint néhány vörös festésű táltöredék, és terra sigillata. Ugyanitt nagyszámú tegula-, és imbrextöredék, továbbá terméskődarabok is hevernek a szántásban. Találtam még több állatcsontot, és egy erősen korrodált vasdarabot is. A leletanyag jellege és intenzitása alapján római villaépület maradványairól lehet szó. A lelőhely legintenzívebb része egy kisebb kidomborodás területére esik. A téglá-, és kötőredékek mintegy 120×150 m nagyságú területen szóródtak, de kerámia ezen a részen kívül is került elő.

Másod-osztály IV.: A G 11 torony közelében egy terra sigillata és egy másik római kerámiatöredék került elő, egymástól kb. 40–50 m távolságra. Nehéz eldönteni, hogy pusztán csak szórványleletekről van szó, vagy pedig települési maradványokat rejt a föld. Megjegyzendő, hogy a területen röviddel a helyszíni szemle előtt talajlazítást végeztek, a frissen forgatott, poros talajfelszín erősen akadályozta a leletészlelést.

TAKÁCS KÁROLY

146. Győr, Királyszek utca 31.

(Győr-Moson-Sopron megye) Ró?, Kk

2007. július 5–12. között próbafeltárást végeztünk a telken (hrs.: 09/1), beruházást megelőzően. A leendő épület helyén 5 db 2 m széles, 50 m hosszú kutatóárkot húztunk párhuzamosan a Ménfőcsanak felé vezető műúttal. A kutatóárkok 60–100 cm mély alján a régészeti jelenségek csupán elszórtan jelentkeztek. A kutatóárkokat meghosszabbítottuk a parkoló területén további 60–70 méterrel, itt már kevesebb jelenséget találtunk, valamint egy újkori feltöltődött vizesárkot.

A lehumuszolt terület alatt 15 gödröt, 2 árkot tártunk fel, melyek 6–7 méterre egymástól párhuzamosan futottak, metszetük V alakú volt. Leletanyag nem került elő belőlük. Jellegükből adódóan egy római út két oldalán futó vízvezető árokról lehet szó. A gödrök közül egyből került elő egy késő középkori oldaltöredék, egy másiból pedig állatcsont. A többi objektumban nem találtunk leletanyagot.

NAGY ANDREA

147. Győr, Mákos-dűlő

(Győr-Moson-Sopron megye) Ó, Ró, Á, Ú

2007. decemberben helyszíni szemlét tartottam Győr külterületén az 1. sz. főút melletti tervezett idegenforgalmi területen. A fejlesztési terület középső része jól érzékelhetően kimagasodik környezetéből. A kiemelkedésen régészeti leletanyag jelentkezett: legnagyobb számban őskori cserépanyagot (zömmel atipikus oldaltöredékeket) gyűjtöttem. Emellett elszórtan római kori és Árpád-kori kerámiatöredékek is kerültek elő; utóbbiak között említést érdemel egy bográcsperem és egy rádlidíszes töredék. Megemlítendő, hogy az őskori anyag nagyjából a lelőhely K-i, míg az Árpád-kori inkább a Ny-i részén jelentkezett. A kiemelkedés K-i szélén kisebb foltban több salakdarabot gyűjtöttem, melyek talán újkoriak lehetnek (a területen néhány újkori cserép is előkerült).

TAKÁCS KÁROLY

148. Győr-Ménfőcsanak, bevásárlóközpont

(Győr-Moson-Sopron megye) B, Ró, N

25472/11 hrsz.: 2007. április 10–25. között végeztük az ingatlanon a megelőző feltárást. A területet 1995–96-ban már kutatóárkokkal vizsgálták, most mintegy 2900 m²-en dolgoztunk. A területen a Savaria–Arrabona római útvonal haladt keresztül, ennek nagy része a már feltárt területre esett. Valószínűleg az úthoz tartozó árokrendszereket tártunk fel és két É-i irányba futó vízvezető vagy telekhatároló árkot, egymástól 13 m távolságban. A terület É-i részén (a mai 83 sz. út mellett) két Kr. u. 2. századi, félig földbe mélyített házat tártunk fel gazdag leletanyaggal, egyikben emailos fibulával és több egygombos, erős profilú fibulával. Feltártuk továbbá két csecsemő és két felnőtt csontvázas sírját, melléklet nem volt mellettük.

25472/90–92 hrsz.: Ezen az ingatlanon április 10. és május 5. között végeztük a feltárást. Mintegy 4000 m²-en dolgoztunk. Feltártuk a Savaria–Arrabona útról leágazó út vízvezető árkait. Több kisebb-nagyobb, az úttal párhuzamosan futó árkot is feltártunk, amelyek az úthoz tartozhattak. Ezenkívül a terület ÉNy-i részén több kutat találtunk, ezek egy része bronzkori volt.

25472/80 hrsz.: Ezen a területen május 17. és június 29. között mintegy 3000 m²-en végeztük el a feltárást. A telek egy részét az 1990-es évben már feltárták. A jelenlegi ásatás három felületen folyt. Az 1. és 2. felület a már feltárt részek közötti földdepó területe volt, a 3. felület ezektől É-ra, a 83. sz. úttól D-re, a tervezett épület helye volt. Az 1. és 2. felületen a már korábban feltárt árkok és az Arrabona–Savaria út folytatását figyeltük meg. Az út kavicsozásának maradványából I. Constantinus kisbronz bukka elő. A korábban feltárt településrészlethez legközelebb eső árok betöltéséből római edénytöredékek származtak. Az egyik római árok alatti gödörből őskorinak meghatározható cserepek kerültek elő.

A 3. felületen újabb római kori telekhatároló árkokat találtunk. Az általuk határolt egyik telken különböző méretű és formájú, általában sekély, leletanyagot nem tartalmazó gödröket figyeltünk meg. Néhányat közülük az árkok metszettek, ezek biztosan nem későbbiek a római kornál. A gödrök sűrű elhelyezkedése is arra utal, hogy nem egy időben keletkeztek.

A 3. felület DNy-i részén három, sötét betöltésű, keskeny, hosszúkás árokszerű gödörből néhány római kori és több kézzel formált, népvándorlás korinak tűnő kerámia okozott meglepetést. Jelenlétük magyarázható a közelben feltárt avar kori településsel.

Munkatársak: Szőnyi Eszter és Tomka Péter régészek.

NAGY ANDREA

149. Győrszemere, Kis-földek (Győr-Moson-Sopron megye) Ő, Ró

2007. augusztus 16-tól kezdve régészeti szakfelügyeletet tartottunk a 0168/4–5 hrsz. ingatlanokon zajló logisztikai központ építkezésénél. Ennek során kiderült, hogy a központi épület alatt római kori település maradványai rejtőztek. A megelőző feltárást augusztus 27. és szeptember 14. között végeztük el.

A központi épület alatt 20 objektumot tártunk fel. Két, egymásra merőleges árok határolta le az objektumokat, amelyek között 3 földbe mélyített ház és több gödör volt. A terület déli részén egy földbe mélyített kemence és egy kút került elő. Az objektumok nagy részének csak a legalja maradt meg. A leletanyag (tegulák, házikerámia) a Kr. u. 2–3. századra keltezhető.

A parkoló területén előkerült néhány objektum közül kiemelkedik egy félig földbe mélyített ház. A belőle előkerült nagy mennyiségű leletanyag (vasszerszámok, bennszülött kerámia, pannóniai pecsételt áru, rengeteg házikerámia) a 2. sz. 2. felére–3. századra keltezi.

Ugyanitt szórványosan őskori kerámia is előkerült a humuszoláshból, de ezekhez tartozó objektumokat nem tudtunk azonosítani. Összesen 7621 m²-t vizsgáltunk át. A közművek és a víztározó területén objektumot nem találtunk. A régészeti lelőhely csak a terület Ny-i részére eső homokdombot érintette.

BÍRÓ SZILVIA

150. Győrtelek, Vasúti-dűlő (Szabolcs-Szatmár-Bereg megye) Sza

2007. június 20-án a Jósza András Múzeum munkatársai helyszíni szemlét végeztek a Győrtelek-Ökörítőfülpös közötti optikai kábel földmunkáinál. Ennek során a község határának DK-i részén, a Nagyecsed felé tartó közút és a vasúti sínpár metszéspontjától a sínek irányában DK felé mintegy 650 méterre, a Nagy-vájás hídjától 100 méterre, közvetlenül a töltéstől D-re lelőhelyet regisztráltunk. A kis kiterjedésű, K–Ny irányú felszíni telepnyom szórványos császárkori kerámiával jelentkezett.

Munkatársak: Bocz Péter régésztechnikus, Németh Andrea és Subert Csilla adatrögzítők.

PINTYE GÁBOR

151. Gyula, külső vár (Békés megye) Kú, Ú

A Gyulai Várfürdő Kft. tervezi az egykori gyulai külső vár DK-i sarkán az 1980-as években felépített ún. wellness-fürdő épületének bővítését. Az ezzel kapcsolatos tervezés során megfogalmazódott, hogy ez a bővítés a 16–18. századi hadmérnöki felmérésekből és tervekben ismert s feltételeesen erre a területre lokalizált bástya-építmények formáját kövesse, s így mintegy bizonyos mértékben rekonstrukciónak legyen tekinthető.

A 2007 novemberében elvégzett előzetes feltárásunk tehát nem csupán azt kívánta megelőzni, hogy a bővítés régészeti károkkal járjon, hanem annak érdekében is kívánt adatokat szolgáltatni az itt állt egykori védőművekről, hogy azok a tervezés során felhasználhatóak legyenek. Munkánkat ugyanakkor jelentékeny módon korlátozta, hogy kutatóárkokat csak ott nyithattunk, ahol a tervek szerint földmunkára kerül majd sor – így főként a ma álló épület K-i és D-i oldalán valamint az ahhoz É felől vezető út két oldalán –, azaz nem lehetett célunk a ma strandfürdő céljaira használt terület tudományos szempontokból való felderítése, így többek között a fürdőépület és az Almásy-kastély közötti terület vizsgálata sem.

Munkánk eredményeképpen megállapítható, hogy az ismert hadmérnöki felmérések, így a legkorábbi, 1562. évi, Mirandola-féle felmérés és terv (hangsúlyozni kell, a mai várépület környékén végzett újabb kutatásokból tudjuk, hogy a terv sohasem valósult meg), az 1695. évi Lambert- és Porthen-féle alaprajzok vagy a K-i látképet is tartalmazó 1722. évi Rosenfeld-térkép, nem alkalmasak a pontos topográfiai meghatározásra. Nem csupán a védőművek formáját tekintve – e szempontból még a két 1695-ös rajz sem ad egymással megegyező információt – hanem a vár (a középkori épülettel párhuzamos) ÉK-i illetve DK-i védővonala által bezárt szög sem állapítható meg ezekből hitelesen. Sajnos azonban az általunk ismert, közelebbről meg nem határozható időpontban – de még az említett fürdőépület felépítése előtt – készített szintvonalas geodéziai felmérések sem adnak egyező információt e területről. Míg az egyértelműnek tűnik, hogy a külső vár két (esetleg három) egykori, D-re néző védőművét a szintvonalak is a mai kastélyépület D-i homlokzata illetve DNy-on kissé a sarka elé helyezik, maga a DK-i ferde kortinafal, de főképp a K-re néző sarokvédőmű kérdése már korántsem ilyen egyszerű. Az mindenesetre valószínűnek tűnik, hogy a kortinafal az 1980-as években emelt fürdőépület mögött húzódnak, de azok a szintvonalak, melyek az ettől ÉK felé gyanítható védőműre utalhatnak, teljesen eltérően jelentkeznek a két felmérésen.

Ez arra utal, hogy a szóban forgó területen jelentős földmunkákra kerülhetett sor a 18–20. sz. folyamán, így veszélyes lenne, csak a terepszintvonalakra alapozni egy